

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Quartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput VIII. Idem (a) Tiberiad. Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

infidelium conjugum ad fidem catholicam convertatur, altero vel nullo modo, vel saltem sine blasphemia divini nominis, vel ut eum pertrahat ad (d) mortale peccatum, ei cohabitare volente, qui relinquitur, ad secunda, si voluerit, vota transibit; & in hoc casu intelligimus quod ait Apostolus, si infidelis discedit, discedat: frater enim vel soror non est servituti subjectus in hujusmodi: & canonem etiam, in quo dicitur, quod contumelia Creatoris solvit jus matrimonii circa eum, qui relinquitur. Si vero alter fidelium conjugum, vel labatur in hæresim, vel transeat ad Gentilitatis errorem, non credimus, quod in hoc casu is, qui relinquitur, vivente altero possit ad secundas nuptias (e) convolare, licet in hoc casu major appareat contumelia Creatoris: nam etsi matrimonium sit verum quod inter infideles existat, non est tamen ratum: inter fideles autem verum quidem, & ratum existit; quia sacramentum fidei, quod semel admissum nunquam amittitur, ratum efficit conjugii sacramentum, ut ipsum in conjugibus illo durante perduret. Nec obstat, quod à quibusdam forsan objicitur, quod fidelis relictus non debeat jure suo sine culpa privari, cum in multis casibus hoc contingat, ut si alter conjugum incidatur. Per hanc responsionem quorundam malitiæ obviatur, qui in odium conjugum, vel quando sibi invicem displicerent, si eas possent in tali casu dimittere, simularent hæresim, ubi ab ipsa nubentibus conjugibus resiliunt. Per hanc ipsam responsionem illa dissolvitur quæstio, quæ queritur, utrum ad eum, qui ab hæresi, vel infidelitate revertitur, is qui permansit in fide, redire cogatur. Datum Lateran. Cal. Maji.

NOTÆ.

1. (a) *Ferrariensis.*] Itætiã legitur in tertia collectione, sub hoc titulo, cap. 1. & in epistolis Innocentii editis à Sirleto, fol. 303. ex quo regestro ita restituo litteram hujus textus. De Ferrariensi diocesi egi in cap. 9. de constitut.
2. (b) *Quidam prædecessorum.*] In hac sexta collectione legitur, prædecessor noster, & Glossa exponit Cælestinum III. in cap. 1. de convers. infidel. prout extat textus ille in secunda collectione. Cujac. in præfenti interpretatur Urbanum III. in cap. de illa, hoc titulo. Sed utraque sententia admitti potest, juxta præsentem litteram: non autem Cælestinus, & Urbanus ex Cathedra diffiniendo asseruerunt, catholicum ob hæresim conjugis non teneri cum eo cohabitare, immò cum alio nuptias celebrare posse; sed tantum ut DD. privati id asseruerunt, ut constat ex illis verbis Cælestini: *Non enim videtur nobis, quod si prior maritus redeat. Et Urbani in d. cap. de illa, ibi: Dicimus compellendum.* Unde eum tanquam Doctores privati id docuerint tempore, quo non erat ab Ecclesia diffinitum, propter hæresim non

fieri divortium quoad vinculum, non potest dici eos errasse, ut nimis audenter dixit Castro lib. 1. contra hæreses, cap. 4. & ita Innocentius ab eorum recessit sententia in præfenti, & diffinitum fuit per Trident. sess. 24. de matrim. can. 5. docuerunt, & ita contrarias has sententias Cælestini, Urbani, & Innocentii exposuerunt Canus lib. 6. de loc. cap. 8. ad 3. Bellarminus lib. 4. de Romano Pontif. cap. 13. Suarez de leg. lib. 4. cap. 14. num. 11. Cæsar de Eccles. hierarch. disp. 11. §. 4. num. 11. Fragoso de regimine christ. reipub. 2. p. lib. 1. §. 3. num. 26. Barb. in præfenti, Franciscus Valens in concord. 2. p. sect. 4. fol. 136. Ant. Perez in pentateuch. fid. volum. 4. de Pontif. cap. 3. num. 81. Macedo de clav. Petri lib. 4. de matrim. cap. 2.

(c) *Convertatur.*] Quem casum exposui in can. 10. Concil. Illiber. & explicat latè Balboa in cap. gaudemus, hoc titulo. 2. p. per tot.

(d) *Mortale peccatum.*] Juxta tradita supra, in c. 2.

(e) *Convolvere.*] Quia per hæresim non dissolvitur matrimonium quoad vinculum, cap. de illa, hoc tit. ubi probavi.

CAPUT VIII.

Idem (a) *Tiberiad. Episcopo.*

Gaudemus in Domino, & in potentia virtutis ipsius: & Patri luminum, à quo est omne datum optimum, & omne donum perfectum, uberes gratiarum exsolvimus actiones, quod sicut nobis tuis litteris intimasti, diebus istis novissimis, qui non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat, ut da Christianam fidem venirent, multorum paganorum cordibus inspiravit: & quoniam uxores acceperant (b) in secundo, vel tertio, vel ulteriori gradu sibi conjunctas, utrum sic conjuncti debeant post conversionem suam insimul remanere, vel ab invicem separari, edoceri per scriptum Apostolicum postulasti. Super quo fraternitati tuæ taliter respondemus quod cum sacramentum conjugii apud fideles (c) & infideles existat, quemadmodum ostendit Apostolus dicens: *Si quis frater infidelem habet uxorem, & hæc consentit habitare cum eo, non illam dimittat:* & in præmissis gradibus à paganis quoad eos licitè sit contractum, qui constitutionibus canonicis non arctantur; quid enim ad nos, secundum eundem Apostolum, de iis qui foris sunt, judicare? in favorem præsertim Christianæ Religionis, & fidei, à cujus perceptione per uxores se deserit timentes, viri possent

facile revocari: fideles hujusmodi matrimonialiter copulati liberè possunt, & licitè remanere conjuncti, cum per sacramentum Baptismi non solvantur conjugia, sed crimina dimittantur. Et quoniam pagani circa plures foeminas insimul affectum dividunt conjugalem, utrum post conversionem omnes, vel quam ex omnibus retinere valeant, non immeritò dubitatur. Quia (d) verò tam Patriarchæ, quàm alii viri justii, ante legem pariter, & post legem multas uxores simul habuisse leguntur, nec contrarium apparet in Evangelio, vel lege præceptum, neque pagani subiciuntur canonicis institutis post inventis, quemadmodum est præmissum, videtur quod & nunc juxta ritum suum licitè contrahant cum diversis, quorum conjunctiones legitimas unda sacri baptismatis non dissolvit; & ita Patriarcharum exemplo ad fidem Christi pagani conversi conjugiorum pluralitate gaudebunt. Verùm absolum hoc videtur, & inimicum fidei christianæ, cum ab initio una costa in unam foeminam sit conversa, & scriptura divina testetur, quod *propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhaerebit uxori suæ, & erunt duo in carne una*: non dixit tres, vel plures, sed duo: nec dixit, *adhaerebit uxoribus*, sed *uxori*. Unde Lamech, qui plures legitur habuisse uxores, reprehenditur in scripturis, eo quòd primus reprobendam bigamiæ speciem introduxit. Licet autem de his non quaesieris, volentes tamen tam te, quàm alios super his etiam reddere certiores, eo quod veritas prævaleat falsitati, sine dubitatione qualibet protestamur, quod nulli unquam licuerit insimul plures uxores habere, nisi cui fuit divinà revelatione concessum: qui mos quandoque interdum etiam fas censetur: per quem sicut (e) Jacob à mendacio, Israëlita à furto, Samson ab homicidio; sic & illi ab adulterio excusantur. Sanè hæc juridica sententia probatur etiam testimonio veritatis in Evangelio testantis, *quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob causam fornicationis, & aliam duxerit, mœchatur*. Si ergo uxore dimissâ, duci & alia de jure non potest, fortius etiam ipsâ retentâ: per quod evidenter apparet, pluralitatem in utroque sexu, cum non ad imparia judicentur, circa matrimonium reprobendam. Qui verò (f) secundum ritum suum legitimam repudiavit uxorem, cum tale repudium veritas in Evangelio reprobaverit, nunquam eâ vivente licitè poterit aliam, etiam ad fidem Christi conversus habere, nisi post conversionem ipsius illa renuat habitare cum ipso; aut etiam si consentiat, non tamen absque contumelia Creatoris, vel ut eum pertrahat ad mortale peccatum: in quo casu, restitutionem petenti, quamvis de justa spoliatione constaret, restitutio negaretur; quia secundum Apostolum, frater, aut soror non est in hujusmodi subjectus servituti. Quod si conversum ad fidem & illa conversa sequatur, antequam propter causas prædictas legitimam ille ducat uxorem, eam recipere compellitur. Et quamvis secundum Evangelicam veritatem, qui duxerit dimissam, mœchatur; non tamen dimissor poterit objicere fornicationem dimissæ, pro eo quod nupserit alii post repudium, nisi aliàs fuerit fornicata.

NOTÆ.

1. (a) **T**iberiaden.] Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. 2. ex qua textum hunc restituo, & in cap. gaudemus, qui filii sint legitimi, ubi extat alia pars, ut ibi notavi.
2. (b) **Secundo.**] Non idem decrevit de primo transversali gradu Innocentius, quia consultus de eo non fuerat; non quia gradus ille à jure naturali sit prohibitus, ut jam notavi in cap. 5. de consanguin. & affin. & docet Diana p. 8. tract. 1. resol. 68.
3. (c) **Fideles & infideles.**] Diversimodè tamen; nam apud fideles est sacramentum, apud infide-

les est matrimonium tantum ratum, ut exposui in cap. de infidelibus, de consanguin. & affin. ubi hujus partis commentarium dedi.

(d) **Quia verò.**] Hanc secundam partem de polygamia, & polyviria tractavi in cap. 3. de sponsa duorum.

(e) **Jacob à mendacio.**] Explicat Arniseus 2. p. relect. cap. 2. sect. 8. num. 20.

(f) **Quia verò secundum.**] Hanc textum partem exposui in cap. 1. hoc tit. & perdoctam relectionem ad hunc textum scripsit Balboa, pluraque de conjugis infidelium concessit Fragofo de regim. Christi. Recipub. p. 3. diffut. 22. per tot.

CAPUT FINALE.

(a) *Idem Livon. Episcopo, & eis, qui cum ipso sunt fratribus.*

Deus qui Ecclesiam suam, &c. *Et infra:* Quia verò in matrimoniis contrahendis dispar est ritus Livon. de novo ad fidem catholicam conversorum à nostro, cum in consanguinitate, vel affinitate distinctionem canonicam non attendant, & relictas fratrum indistinctè sibi consueverint copulare: ne propter hoc à bono proposito retrahantur, cum nec quidam eorum voluerint credere, nisi relictas fratrum eos (b) patere mini retinere, nec vos eos nisi tales dimitterent, recipere volueritis ad baptismum: propter

novi-